

SLOVENIJA.

List 18.

V petik 2. Sušca

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petik. Predplačilo se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za pol leta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraha še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Protest. *)

Mi spodej podpisani volivci Kranjskiga okroga (Wahlbezirk Krainburg) se enkrat odkritoserčno povemo, da smo danas še ravno tiste misli kakor smo bili 5. Maja pretečeniga leta, in tedaj še enkrat na vso moč protestiramo ne samo zoper vsaktero volitev za Frankfurt ampak tudi zoper vse frankfurtske postavbe naredbe in sklepe, ktere bi utegnile škodljive in nevarne biti za našo vero, narodnost, kupčijstvo itd. in sicer za tole:

1.) Nemci, ki niso pod našim svitlim Cesarjem, so lansko spomlad sami tako imenovano nemško zvezo raztergali, in mi nismo protestirali, ker nismo nikolj za-njo marali, in zdaj čejo iz koscev te zaveze novo nemško Cesarstvo narediti. Nemci so tedaj sami staro zavezo poderli, ki je bila po kontraktih med njimi in nami. Mi Gorenci nemoremo nikakor zastopiti, od kod de bi Nemci to pravico imeli nas zoper našo voljo in prid v to novo Cesarstvo za seboj potegniti.

2.) Sta drugi in tretji paragraf v Frankfurtu skovanih nemških postavb taka, da se naše mogočno cesarstvo mora na ravnost razpasti, ako bi kdaj pri nas postavno moč zadobila. Vsakimu je hrup še dobro znan, ki sta ga ta dva paragrafa v našem cesarstvu naredila. In spet je slišati, da bosta pri starih ostala.

3.) So nam naši ministri v razglasu 27. Novembra 1848 na znanje dali, da se naše cesarstvo z Nemci ne bode pečalo, dokler Nemci svojih, mi pa svojih domačih zmešnjav ne poravnamo. De se pa to še ni zgodilo, je vsemu svetu znano. Mi tedaj ministre opominimo, da naj bodo mož beseda.

4.) Od vsih strani slišimo, da hočejo ljudstva našiga cesarstva edino ino mogočno Austrijo. Nam pa nikakor v glavo ne gre, kako bi bilo mogoče, da bi bila Austrija edina in mogočna, če bojo nekatere dežele našiga cesarstva pod Frankfurt padle?

5.) Se nam čudna zdi, da bi zdaj spet poslance za Frankfurt volili, ker je še komaj ene mesce, kar so jih sami deželni stanovni naše dežele in pa ljubljansko slovensko društvo v imeni cele dežele iz Frankfurta domu klicali. Mende ti gospodje že vedo, kaj nas čaka, če se bomo z Frankfurtam pečali.

6.) V oznanilu za volitev nam ni na ravnost povedano, pokaj de bi naši poslanci v Frankfurt hodili. Besede: „de je v prid cesarstva želeti, de se sedajne volitve opravijo“ so presprošne in pretemne, de bi vedli kaj gosposka z nam misli.

7.) Postave, ktere so v Frankfurtu za gront nemške države poterdili, niso za nas, ker so škodljive in nevarne za našo kat. vero, za slavjansko narodnost itd. Veliko se jih začne: „Vsak Nemec ima pravico.“ Te besede so za nas zlo razžalive, ker smo in ostanemo terdi Slovenci. De naša narodnost od nemške države nič dobrega pričakovati nima, od tega nam priča 1000 letna nemška nam Slavjanam vedno protivna politika. Besede: „Vsak Nemec ima pravico“ so nam tega naj bolj porok.

*) Tu podamo braveam načrt protesta, ki nam ga je resničen rodoljub poslal, z pristavkam de ga popolnoma pohvalimo. Vred.

8.) Že zdaj lazijo nemški beračoni križem dežele naše, kaj bo še le potlej, če se vsemu nemškemu proletarjatu (rokovnastvu) vrata v slovenske dežele odpro?

9.) Zastran kupčije bi nam bila ta nemška zveza namoč škodljiva, ker z neaustrijskim Nemci clo nič kupčije nimamo, ampak le na Terst in po Savi tje dolj in gor. Tu tje tedaj nam kaže obračati se, ne pa v Frankfurt.

10.) Kdor se v kako zavezo poda, tud mnoge dolžnosti na-se vzame. Ker naša dežela od nemške celo nič prida pričakovati nima, zato tud nočemo, da bi se naši dnarji in naši fantje za nemški prid jemali in obračali.

11.) V Frankfurtskim zboru bi našim poslancem, če bi tud vsi skupej deržali, nikolj ne obvelala, ker je več ko desetkrat toliko Nemcov, zato jih pa rajši nočemo voliti in tje gor pošiljati.

12.) Ministri nimajo te pravice, da bi nas Slavjanske narode Nemcam prodali, ki so vedno naši sovražniki. Glede tega naj slavjanski poslanci v Kromerizu govore in store.

13.) V Kromerizu imamo svoj domači austrijski zbor, od tod tud nove postavbe perćakujemo ne pa iz Frankfurta.

14.) Nemci sami spoznajo, da brez Austrije biti nemorejo, mi pa smo lahko brez Nemcov. Zakaj bi se tedaj mi Nemcam vklanjali?

15.) Nemška politika je bila nam Slavjanam vedno vedno protivna in škodljiva, in je tud še zdej. Pervo spričuje tavžent letna zgodovina, drugo pa sedajne nemške Novine. To so nam slavjanski pisavci in časopisi dovolj dokazali.

To so poglavitne reči, ki nas ženejo, da danas spet na vso moč zoper volitev za Frankfurt protestiramo. Sicer pa tukej očitno povemo, da bomo vse postavbe zvesto spolnovali, ki jih nam bo dal naš svitli Cesar v zastopnosti z austrijskim državnim zborom. Tudi bomo z hvaležnostjo sprijeli vse tiste zaveze med Austrijanci in necesarskimi Nemci, ki jih bo austrijsko Cesarstvo kakor država z državo v naš prid z necesarskimi Nemci storilo. To so naše želje in naša stanovitna in nepremakljiva volja.

Tako sklenjeno, prebrano in od podpisanih volivcov poterjeno.

V Krajnju 3. Sušca (Marca) 1849.

Imena gospod volivcov:

Iz teržaškiga časopisa

„Il Costituzionale.“

(Konec.)

Tu tu je pravi toplomer gorkote ino mraza, kateriga bogovi sedeči na ministerialnih klopih v sercu ljudstev Cesarstva po svoji volji, delati menijo, in ki pa se nasproti vzdiguje ino pada po nekih postavah narave, božje služabnice (ministre), popolnoma neodvisnih od ministrov iz kosti in mesa, ino mogočnših od vsih topov sveta, po tistih moralnih postavah, ktere človeka nagibajo, pri vsim evanĝeljskim uku, ljubiti tistiga, ki njega ljubi; ino čertiti tistiga, ki njega čerti, vero lomiti tistim, uki je njemu ne ohrani (!), ino ktere bodo morebit še Slavijane, žertvo njih zvestobe, v naj strašniši sovražnike Cesarstva spreobrnile. Postav moralniga reda nismo mi stvarili,

ino zgodovina šterdeset stoletij nima izgledov de bi bil prestop kakikrat nekaznovan ostal, brez potrebe skrivnih uzrokov na pomoč jemati, ino za šibko ino zatirano ljudstvo ki terpi od ene strani, vstane druvo iz pod teze zatiranja ino se za-nj mašuje od druge strani. Vsa čista zgodovina kaže čudapolne prigodke, ki zmotijo vse človeško previdenje, kar tudi taisti pretečeniga leta spričujejo: politikarji namerjajo vdare na eno stran, pa peljani od moči ki je močnejši od njihne, vdarijo vselej na drugo. Vdar, kateriga je Napoleon Rusiji na izhodu namerjal, ga je, brez bi hotel velikanu lastne moči na zahodu dal: njega kontinentalna zapera je dala prvi nagon k colni zvezi ino prihodni nemški edinsti, katera starimu štitniku renanske zaveze gotovo ni bila zaželjena; ino mi smo vidili pretečeno leto ino vidimo še dan današni na svetu prigodbe, ktere gotovo ne bodo lažnjive skazale postavbe, ki zgodovino vladajo, poterjene od skušnje djanj, ktere eno na drugim po lastni moči teze ležijo kakor ogelni kamni egiptovskih piramid, ino neomajane kakor taisti od štirideset stoletij do zdaj. Na te postavbe naj ministerstvo misli, ino če kaj za svete mara naj jih posluša od mož, ki so se v pretečenih trideset letih v ječah ino v priĝanjanju izgojili, ino ne od tistih, ki so vse-skozi v blažnosti živeli, le v skerb za lastni ino ne za prid ljudstva, zamaknjeni.

Skupščina učiteljev in katehetov v Ptuji na Štajerskem.

Med mnoge dobrote in blagodare, ktere je nam ustava rodila, se skupšine učiteljske z vso pravico, kakor nar važnejše, štejejo. Vsaki, kteri je pri njih bil, je prepričan, da, ako drugači zloznost in edinst v njih vladate, se volja do težkega poklica bolj uterduje, duh podučuje in serce ohlazuje. Bil je čas, kjer ni dopušeno bilo učitelju to izreči, kar je po večletnih skušnjah za potrebno spoznal, zakaj od zgor se je naprej pisala metoda, in sicer od ljudi, kteri šol deželnih nikdar le vidili niso, razun tedaj, kadar so sami, ko šolarji v njo hodili. Britkost serce zadene, kadar čuje vse pomankanja, pogreške, potreboče iz ust pridnih učiteljev; alj tudi razveseli serce, kadar sliši, da tudi mnogi za to leka vedo. Med drugimi zadržki dobrega napredka deželnih šol je bil eden narpoglavitejši: poraba nemškega jezika pri podučanju. Rad bi se ga bil neki otresil, pa joj, in prejoj! nemški šolni ogleda, terdo nemški politiški komisarji so regetali silneje, kakor vrabci za sovo. Hvala domorodnemu duhu, kteri je visoko ministerstvo nauka prepričal, da je materni jezik edino mogočno sredstvo, deželne šole na to stezo pripeljati, po kteri nar ložej in nar bolj uspešno (erfolgreich) do cila se pride. Præstor mi ne dopusti Vam vse govore poslati, kteri so se imeli v važnosti učiteljskih skupšin, v potrebni porabi materniga jezika pri podučanju. Vam samo izid dozdašnjih naših skupšcin pošlem, da bode drugim v tolažbo, v spomin, v pravilo, in da druge skupščine tudi svoje napredovanje oglasijo, nam v popravljanje, v porazumenje in ednakost.

Perva naša skupščina je bila 25. Prosenca v pričo 12 katehetov, 11 učiteljev in 8 šolnih pomočnikov, vseh 31. Za predsed-

nika so izbrani od strani katehetov g. provizor Juri Kajnich, poznati priden domorodec in goreči prijatelj deželnih šol, kateri v lepi izgled drugim nevtrudno dela na polji narodnega podučanja; od strani učiteljev izvrstni učitelj g. Anton Šmer, že dolgo goreči prijatelj slovenšine.

Vsaka stran ima dva odbornika in enega zapisatelja, in enega kasirja. Dalje je bilo odločeno v prvi skupščini, da se vsaki četrty leta v mestu Ptuij snidemo. Za drugo skupščino je bilo vprašanje djano, kako se narpopred in nar ložej bi vpeljati dal novi pravopis v vsako šolo, in kako dolgo, in v koljko se nemški jezik ima rabiti v slovenskih šolah, in kako bi se slovenski jezik v mestne šole vpeljal. Zadnjič je bilo sklenjeno, da se gg. učitelji in kateheti vsigdar vkup snidejo, in pol druga ura je odločena katehetam za njih pogovore, pol druga pa g. učiteljem za njihove.

Druga skupščina se je sošla 22. Svečana, in je bila še važnejša in veselejša, ker so tudi iz drugih dekanatov nas pridni gostje obiskali. Pogovori te skupščine so bili prav praktični. Ker nobeno društvo brez opravilnega reda in štatut biti ne more, je skupščina za potrebno spoznala, da se napišejo pravila, ktere je eden ud sostavil, in ktere Vam pošlem, de se presodijo in javno pogovorijo. *Dobro bi bilo, da bi vse skupščine slovenskih učiteljev na Krajskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem ednake pravila imele.* Dalje je bilo odločeno, vse skupščine na Štajerskem, Krajskem, Koroškem in Primorskem v časopisih poprositi, da svoje pretresanja (Verhandlungen) alj v časopisih oznanijo, alj pa nam pošlejo, tudi mi jini svoje sostavke rado voljno pošiljati hočemo. Nar važnejši pa je ta predlog, da je skupščina sklenila, *vse skupščine učiteljev na Slovenskem Štajeri, na Krajskem, Koroškem in Primorskem porabiti v podpis adrese na državni zbor in visoko ministerstvo nauka, v kateri se očita potrebnost enega edinega šolnega svetovavstva (Schulrath) za slovenski narod na Štajerskem, Krajskem, Koroškem in Primorskem*, kateri bi se imel sostaviti pri ministerstvu nauka iz mož praktičnih, kateri so v šolah, ne pa v pisarnicah, svoje skušnje si prilastili, in kateri so prijatelji in poznavci slovenščine. Ta sklep je narvažnejši, in mi ga v živo priporočimo vsim slovenskim skupščinam. Ker ta reč odlaganja ne terpi, tako mislim, da bi nar boljše bilo, ako bi slovensko društvo v Ljublani sostavlenje te adrese na državni zbor in ministerstvo na-se vzelo, in njo natiskati dalo. Za Štajersko se rado voljno ponudi Ptujška skupščina zbiranje podpisov oskerbeti, in dotičnim predsednikom razposlati. Je tudi voljna iz svoje glavnice (Fond) prinesek dati za tiskarne troške. Prosimo slovensko društvo, naj v Slovenji in v Novicah oznani, alj bi voljno bilo, naše prošnje izpolniti, kakor tudi prosimo, da vsi slovenski časopisi ta sostavek v svoje liste primejo. Pri prvi skupščini napreploženo vprašanje o vpeljanju novega pravopisa je sledil veseli odgovor, da ga že vsaka šola pozna, in da se bolje razširi, je skupščina več stotin abecednih tablic in abecednih bukvic iz Tersta zapisati dala, kakor tudi domorodni gg. učitelji in kateheti iz svoje volje razdelujejo med pridne šolarje šolne bukve teržaškega zaloga z novim pravopisom.

Nemški jezik se v naših šolah dalje rabiti ne bode, samo poznanje nemških čerk, branje in pisanje z nemškimi čerkami ostane. Nemška slovnica ostane izvanredni nauk za tiste, kateri se dalje učiti namenijo, in v višje šole stopiti, alj navadno se učila ne bo. Namesto nje pa so gg. učitelji otroke slovensko slovnico učiti začeli, in pravijo, kako dobro napredujejo, in kako radi se jo učijo.

Ker v mestu Ptuij zavoljo dveh učiteljev, kateri trohico slovenski ne znajo, slovenskiga

jezika uvesti ni mogoče, je sklenjeno, da že popred tukej obstoječa slovenska šola slovenska ostati ima, in se z nemškima klasoma raztopiti ne sme, da tako slovenski otroci, kakor tudi mestni, kateri bi se radi slovenski učili, se učiti prilžnost dobijo. — Skupščino je sklenilo veselo jarno popevanje lepih kvartetov iz slov. Gerlice, med kterimi je „zvoni-karjeva“ večkrat ponovljena bila, in vsi nazoči gg. učitelji so željo izrekli, da bi se v jesen, kadar so vakancije, vsako leto v drugim mestu splošna skupščina deržala (General-Versammlung) vsih slovenskih učiteljev, pri kateri prilžnosti bi se slovenske besede in koncerti deržali, in tako slovenski duh v nemške mesta bolj razširil. Ta misel je blaga, domorodni učitelji, izpelajte jo! Perva skupščina bode 31. Velkiga Travnja, v katero vse zvonajne prijatelje šol in slovenščine častito povabimo.

Deržavni zbor.

V seji 23. Svečana, v kateri se je predsedništvo volilo, je bila narvažniši dogodba interpelacijo zastran Franfurta kot odgovor Slavjanov na poprejšne interpelacije od nemške strani (Zimer in Šuselka). Prevzel jo je sam oče slavlansko-austrijanske politike, Palacky. V tem vprašanju na celo ministerstvo je Palacki narpopred z cesarskimi razglasi lanjskiga leta dokazal pravico austrijanskiga zbora, Austrii ustavo dati, je omenil obljubo sedajnih ministrov, ustavo spoštovati, eno edino cesarstvo na podlagi popolne enakosti vseh narodov ustanoviti, in razmere med Austrijo in Nemci še le potlej (po pomlajenju in ustanovitvi obeh) odločiti, ter daleč tako govori:

„Od nekdanj temno vprašanje, kako de se ima Austrija z Nemci tesno zediniti, ni po mnogoomejenim dopisu austr. ministerstva 4. Svečana kar nič jasniši postaló, temuč je nasproti še bolj zamotano. Samo tolko v njem vgladati mislim, de po taistim Austrija hoče „nemška deržava“ biti in ne biti. Obžalujem to nasprotno govorenje, to dvojnost tim več, kolikor večí so nevarnosti, ki iz tega ne samo za Austrijo, ampak tudi za Nemce ustati morajo. Deržavno zedinenje in stopenje Austrije z Nemci po mojih mislih nič manjšiga z sabo ne prinese kot moralno razdruženje in pogin obeh deržav, ker ima potem vsaktera teh deržav nalogo, politiško podstavo druge podkopavati. Misel (idea), na kateri zamore edino austrijanska deržava za naprej počivati in srečna biti, je polna enakost in enakopravnost vseh pod žezlam njeniga cesarja toliko stoletij zedinjenih narodov; izločno verhovnost ali gospodarstvo kterigakoli izmed taistih bi morale deržavo pred ali potlej razdjati. Nasproti pa je nemška edinstvena deržava, ki se zdaj stavlja, izrečno vterjena v nemški narodnosti sami, katero ima varvati, združevati, vkrepiti in kolikor je mogoče, do velike moči znatraj in zvonaj povzdigniti. Ako se Austrija združi, bo na eni strani prizadetje Nemcov z vsiljenimi 30 milijoni Nenemcov overano, na drugi strani bi pa sveto pravilo enakopravnosti narodov v Austrii votla beseda ostala. Nemec se v Austrii, Slavjan ali Madjar pa nikoli ne more na Nemškimi počutiti kakor de bi bil doma; zakaj uni stoji tukej v zvezi enakoopravičenih bratov svoboden, in če tudi brez prednosti v pravicah, saj od osode marsikako z dobrotami obdan, ta dva pa (Slavjan in Madjar) bi se težko zamogla misli vbrantiti, de je njima v veliki deržavni rodovini (jeder Deutsche etc. Vred.) samo postavlenje pankertov (Bastarden) namenjeno.

Vem sicer, de ima Austrija neko zastarano moč (Einfluss) na Nemškimi braniti, ktere lahkomiščno iz rok ne da, vendar časi so minuli, ako Bog da, za vselej, kjer se je

z zvonajno silo ravnalo, in politiška in moralna moč Austrije na Nemce bode tudi v zvezi samo po pravdi narodov storjeni toliko večí in gotoviši, kolikor manj se bo naše ministerstvo prizadetju Nemcov, se vnovič med sabo vrvnati, na poti stavljaló. Tudi je že krona Austrije sama na sebi tako visoka in svitla, de ji ni treba se svitlobe kake druge krone na zemlji bati ali ji zaviditi. Če bi naše vladarstvo sklenilo, želji nekterih Nemcov v Austrii, se nove politiške ustanovitve svojih rojakov zvonaj austrijanskih mej vdeležiti, popolnoma se vdati, ne morem zapopasti, kako in zakaj zamore našim laškimi domorodcam braniti, poslance za Costituyente Italica izbirati, kako bi želje zastran ponovljenja polskiga kraljestva zavreči in kaki vseslavjanski shod overati smelo.

Prosim tedej v edinosti z svojimi tovarši in vsemi, ki so enakih misel, visoko ministerstvo, de bi na naslednje vprašanja koj odgovor dalo:

1.) Ali je res, de je ministerstvo svoje v programu 27. Listop. pr. l. izrečene misli in vodila, zlasti zastran nemške razmere, premenilo?

2.) Ali spozna ministerstvo še potrebo deržavniga edinstva za Austrijo, torej tudi potrebo ene edine narvikši postavodajavne oblasti za celo deržavo? In ali ne vidi v tukej pričijočim deržavnim zboru z Nj. Veličanstvam vred imenovano narvikši postavodajavno oblast saj za vse tukej nadomestvane dežele?

3.) Iz kteriga vzroka, in po kateri pravici se razpisujejo volitve za Frankobrodski zbor v tistih deželah in krajih, kateri so, kot velika večina na Českim in Moravskim, svojo nejevoljo že očitno razodeli? Ali nima marveč volje, poslance večidel od manjšine, torej neveljavno zvoljene iz Frankobroda nazaj poklicati?

4.) Ali misli visoko ministerstvo, vse pisma, ki porazumljenje z nemško osrednjo oblastjo zadevajo, ob svojim času avstrijskemu deržavnemu zboru predložiti, zlasti pa dotične pravne razmere (Rechtsverhältnisse) same popred v posvetovanje tega deržavniga zbora izročiti, kakor moč zadobe?

Celi deržavni zbor je to vprašanje tiho poslušal in clo Levičniki so z pohvalo sprijeli.

Še nemški časopis „Ostdeutsche Post“ se ne more zderžati, de bi Palackiga ne pohvalil, pa se ve de ga mora popred v zlahtni stan Nemca povzdigniti in tako bi djal še le hoffähig ga narediti, rekoč: Palacki ist ein deutscher Gelehrter, so sehr er sich dagegen sträubt ein Deutscher zu sein. Er ist es.“ V tem se skriva nemški dogma: „Ako bi bil Bog samo Greke, Latince in Slavjane vstavril, Nemcov pa ne, bi bil le mojster skaza.“

Vse bolj in bolj se sliši, de se v ustavnim ožejim odboru (5) pri razdeljenju dežel ali provincij na slovensko narodnost mnogo gledalo ni. Namreč imajo Koroški in Štajerski Slovenci pri starih vojvodinah ostati, to se pravi gospodarstvu nemške večine v deželnih zbiorih podverženi biti in z časama brez pomoči hirati, giniti. Zatorej, slovenski iskreni in učeni, prebrisani rodoljubi, zatorej slovenske društva! dobro prevdarite, de ga tega časa ne bo tako hitro nazaj, skušajte ob času pomagati, kar in kakor je moč. Ali o žalostna reč! de imamo večidel poslance, kateri le zapopadka od narodnosti in slovenske domovine nimajo, ampak le na neko centralizirano t. j. nemško Austrijo mislijo!

Austriansko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

Ljubljana 28. Sceč. Ravno zvemo, de je ministerstvo vkazalo 15. Sušca podeljenje ustave z zahvalno s. mašo praznovati. —

Ljubljana 1. Sušca t. l. „Ako nas izgo-
niš, pošlji nas da idemo“ itd. Ev. s. Mat. 8, 31.
Danas je bil izvoljen g. grof Karel Hohenwarth
za poslanca v Pavlovo cerkev, in g. Dr. Delcott
za namestnika njegoviga (z večino glasov);
volilo je 20 Ljubljancev in trije kmetje;
30 volivcev iz Ljubljanske okolice je pa berž
iz začetka odstopilo, ker se jim ni mogel za-
dosti razumljivo in jasno dobiček te volitve
razložiti. Od družih gledavcev sta bila mende
le dva zraven, kterima je pa še vender g.
Kreishauptmann spregovorenje z kmeti z tem
žuganjem prepovedal, de je on junak za to,
ju pri ti priči iz sobe spraviti. Favete lin-
guis. —

Hervaska in slavonska dežela.

Nj. V. cesar je z dopisam 12. Svečana
banskemu komisarju v Reki, Jožefu Bunjev-
cu, viteški križ austr. ces. Leopoldoviga reda
podeljil. —

Jelačić ban je dobil honoveranski red
gvelfov.

Odbor zagrebske županije je sklenil Za-
grebskemu škofu zavoljo v latinskem jeziku
izdaniga okrožniga pisma pisati, naj se ban-
skim ukazam podverže in narodniga jezika
posluži; županijskim sodnikom pa naložiti, de
tisto pismo sequestrirajo, ker se v njem škof
banskiga namestnika imenuje, kar ni, zraven
tudi bansko svetovavstvo zaprositi, naj se za-
voljo te reči z škofom pogovori.

Pesnik Preradović je iz Laškiga v Za-
greb prišel. —

Glavni zbor Varaždinske županije je tudi
sklenil bana prositi, de bi berž ko je mogoče
deželni zbor poklical; de bi se čez tako silo
važne reži posvetval. —

Dunajski časopis „die Presse“ je prinesel
tudi sostavek z naslovom „Protivenje Jugo-
slavjanov“, v kterim čez nehvaležnost Hervatov
in Serbov proti ministerstvu, ki je njih
zasluge spoznalo in njim samostalnost dalo,
zraven pa tudi na vbožstvo, prazne žepe Hervatov
pokaže, kterim Austrija z denarjem po-
magati mora. Novine her. sl. d. odgovorijo
na ta sostavek, rekoč, de če se ima kdo za-
voljo nehvaležnosti pritožiti, so to le Hervati,
in de priznanje zaslug Hervatov veči hvale
ne zasluži, kakor če kdo ne odreče, de soln-
ce na nebezu sveti. Zastran praznih žepov
pa Novine tako le tisto Presse zavernejo. „Vi
ste nam deželo z celo armado uradnikov pre-
napolnili, in terjate zdaj, de bi jih sami re-
dili, vi ste polovico naše domovine v kasarno
spreobrnili, ste nam naše ljudi od pluga od-
vzeli, in jim soldaško suknjo nataknil, de za
vas na straži trepečejo; in zdaj se vam težko
zdi, če jim vsak dan revnih pet krajcarjev
plačati morate, med tem ko njih njive neob-
delane in puste leže, njih žene in otroki od
lakote stokajo; vi ste z svojim starim ravna-
njem vsako iskrico napredovanja (Fortschritt)
vdušili in se zdaj čudite, de ne stojimo na
temenu dušne in telesne omike; vi ste cvet
naše dežele v mesarnico na Laško odgnali,
de vam ni Karlo Alberto na Dunaju postave
miru dajal in mislite, de ste prelito kri Her-
vatov in Serbov že obilno poplačali, če poš-
ljete njihovim zapušnim vdovam in sirotam
nekterere stare pšenice, ki je še zraven na
njivah zrasla, ktere je kri njih očetov napa-
jala. Ni dolgo temu, ko je le nekaj Austrije
v kasarno spreobrnjene, in že ste na milijone
dolgov storili. Zares veliko bogastvo! Zdav-
nej bi že morali suhe kosti glodati, ako bi se
na to zanašati hotli, kar nam Austrija da.“

Česka dežela.

Slovansko Lipo na Českim skušajo sovra-
žniki narodne svobode Čehov, kakor le morajo
grajati; zdaj so eni clo neke liste in razglase
brez imena tiskarja med ljudstvo kakor v imenu
Lipe raznašati jeli, v kterih se ljudstvo zoper re-

krutiranje šunta. Slovanska Lipa je mogla te-
dej to dolženje po časopisih od sebe odverniti.

Moravia in Silezia.

Kromeriz 20. Svečana. Danas ob treh
je prišlo sam poslanstvo od več moravskih
okrajev in je deržavnemu zboru zaupno pismo
v prav pesniškim zlogu prinesla. Predsednik
Smolka jim je zopet po polsko odgovoril. Zve-
čer obišejo slavjanski zbor ali klub. —

Tri četertine je Slavjanov na Moravskim
in ena sama Nemcov in ponemčencov, vendar
je samo ena tretjina pravih slavjanskih po-
slancov v zboru. Ti so večidel v slavjan-
skim klubu, in se po njemu ravnaajo zastran
slavjanske politike sploh; kar pa Moravane
posebej zadene, čez to se pa v posebnih zbi-
raljših posvetvajo, —

Tudi Judje iz Prage so poslali deputacijo
na Štrobaha, de bi se za njih pravice poteg-
nil, in kakor M. N. povedo, bo Štrobah pred-
log storil, ali berž Judam enake pravice po-
deljiti, ali pa ministram dobo od 6 let usta-
noviti, v kteri se popolnoma osvoboditi imajo.
Naj bi poslanci naši pri ti reči pomislili do-
bro, de tu ne gre za enakopravnost kakiga
naroda — nikoli ne! Judje niso narod, orga-
nično telo iz raznih, vsak z posebnim name-
nam previdjenih delov zloženo, ampak so le
ena versta, ena baža ljudi ene rodovine, nam-
reč barantačev in kupcov, kteri bi, če jih
deržava vse skupaj pomeče in v narodoviti-
niši zapušene kraje z potrebnim pripravami in
orodjem postavi, brez kristjanske pomoči la-
koti poginiti morali, zakaj kdo bi jim hiše zi-
dal, kdo polje obdeloval, kdo žel, mlatil,
mltel, kruh pekel itd.? Proti eni baži ljudi se
pa gotovo deržava zavarovati sme. In potlej
pa še iz njih vere in talmuda izvirajoče po-
verh sicer z ljubeznjivostjo in prilizenostjo
zakrito sovražstvo! —

Iz Bistrice v Jiglavskim. (M. N.)
Nismo se zanašali, de bi po razdraženim vo-
lenju in nevolenju za Frankobrod lanjskiga
leta še enkrat v to prašanje zadeli. Dne 17.
Sveč. je bilo pri nas na viksi nagon le to
prašanje vnovič v pretres vzeto. Prišlo je
namreč na magistrat od kresije povelje, pove-
dati, kako mesčani od Frankobroda mislijo.
Magistrat ni derznil sam za se v ti reči kaj
od sebe dati, je tedaj odbor poklical, de bi
svoje misli razodel. Odbor jo je pa povedal
proti volenju za Frankobrod, če prav se je
tudi slišalo, de bi se Austrii, ki ima malo
namestnikov tam, lahko pomagalo. Mi pa mi-
slimo, de bo boljši za Austrijo, če bo der-
žava samostalna, neodvisna od frankobrod-
skiga varstva, boljši je na svojih lastnih no-
gah stati, kakor na drugiga se naslanjati, in
omlajena Austrija ima k temu dosti moči.
Sploh nerazumimo, zakaj se vlada Autrijan-
ska še zmiraj v to nemško edinost zapleta?
K volji teh nekoliko milijonov avstrijskih
Nemcov? Ravno tako bi imeli Lahi pravico v
laško edinost stopiti. In kaj pa še Slavjani?
Oni bi tudi zamogli terjati, de bi vlada vse
druge narode poslavjansla, ker jih vseh sku-
pej ni toliko kot Slavjanov. Tu se vidi, kam
to pelje, če se enimu narodu prednost daja
proti drugim! Vedno se govori od neke ena-
kopravnosti vseh narodov, v djanju in resnici
se pa malo kdo kaj za to peča. O de bi en-
krat sveta odkritoserčnost besedo z djanjem
združila! —

Galicia in Vladimiria.

(Nov. Rus.) Iz Lvova. Komisija, ki za-
kon v naš jezik prestavlja, zlo marljivo na-
preduje v svojim delu. Upamo, de bo pod
nevtrudnim predsednikom, apelacijskim svetov-
avcam g. Mohnackim še to leto naš narod
vidil plode te komisije.

Ogerska dežela.

Pešt 18. Svečane. Segedin je dobila
armada po vročim boju. Uradniga oznanila
pa še ni. Komarnska terdnjava se je hotla
podvreči z tem pogojem, de bi smela posadka
z banderi svobodno proč iti, kar pa ni bilo
prieto.

Ptuje dežele.

Laska. Sardinsko ministerstvo se je proti
deržavni edinosti Italije in proti republiki iz-
reklo.

V Rimu je zbor vso cerkveno premoženje
za deržavno blago razglasil. Tudi so si nove
ministre zbrali. Vsi papežovi gerbi (Wap-
pen) so zginili, in namest njih vihrajo na-
rodne stavnice (Fahnen). Vse postave in za-
povedi se začnejo: „V imenu Boga in ljudstva.“

Ravno slišimo de so naši vojsaki na Fe-
raro planili, in zapoved dali, de se imajo v
24 urah vsi papežovi gerbi spet nazaj po-
staviti, in čez to 200,000 gold. za kazen
plačati, če ne — se bo mesto bombardiralo
in zažgalo. Na njih prošnjo de bi jim 8 ur
več časa odločili, jim je naš general to do-
voljil. Preden so te ure pretekle, so bili vsi
pogoji izpolnjeni

V Genui vedno vre, in vsaki dan razgla-
šenje republike pričakujejo.

V Livorni in Fiorenci (Toškana) se je
tudi že republika razglasila in deržavno zje-
dinenje z Rimljani na znanje dalo.

Bosna in Hercegovina. V Travniku 23.
Prosenca t. l. (Beogr. Nov.) Znano je uče-
nimu slavenskimu svetu, de je Bosna naseljena
z čistim slavenskim narodom od serbske ve-
ste, kteri je po nesreči razcepljen na tri vere:
Istočno- in zapadno-kristjansko in na muha-
medansko. De so to vsi bratje eniga rodu in
jezika, tega oni še ne znajo, ampak se med
sabo koljejo, eden drugiga gnjetejo in zati-
rajo na sramoto ne samo vsake vere, ki se le
edino na ljubezni osnovati mora, ampak tudi
v poniženje vrednosti celiga človeštva! Osvo-
jivši Turci Bosno, so plemiči bosanski, prava
podoaba polskih in madjarskih plemičev, kte-
rim ne vera ne rod svet ni bil, se poturčili,
samo de morejo ložeje dreti svoje podložnike.
Ti poturčeniki vladajo še dandanašnji po bo-
sinski zemlji, in ne poslušajo ne cara ne za-
povedi njegovih namestnikov; ampak so z ne-
kterim praznim obečanjem goljufali in še ved-
no goljufujejo divan carigradski. Car tudi z
narboljši voljo ne more kristjanam pomagati,
dokler se ta nizka aristokracija ne pokonča.
Bosanski poturčeniki poznajo slabost carske
moči, in kristjanam ne pride ored pomoč, do-
kler se jim enake pravice ne dajo kot Ser-
bam, p. r. de sami davke zbirajo in caru po-
šiljajo; z samim praznimi fermani, za ktere
se nihče ne zmeni, ne bo nikoli pomagano.

Pravoslavni (iztočni) kristjani v Bosni ne
terpe samo od Turkov, ampak od svojih last-
nih vladikov (škofov) gerških. Res je, pred
poldrugim letom so bili šli v Carigrad tožit,
ali kaj so opravili? Ko so nazaj v Travnik
prišli, so bili vsi v ječo verženi, od kterih
so nekteri pomerli, nekteri izpušeni, pa v
skrivnih zakotih pobiti, nek pop še zdan v
tamnici zdihuje. In kdo ga derži? Vladika.
Sarajevski vladika je lani, zraven navadnih
davkov, naložil na revne pope še 2—300
grošev. Kdor ni imel z čem plačati, ga je
v Travnik pritiral, in v ječo vreči pustil.
Eden izmed teh duhovnikov je vmerl pred 15
dnevi v ječi; na veliko sramoto sedajnega
kristjanstva. Ah! kdaj bo vender te nesreče
kraj? Na mesto stariga vladika je prišel nov
z imenom Agatangel. Razumi se, de je tudi
en Gerk, zatorej satan in ne angel vbogih
Slavenov.

Vežir je vlani popisal 60,000 Turkov za
vojsko in tudi 15,000 raje (kristjanov). Ker
pa 60,000 Turkov nikoli spraviti ne more,
je to le storil, de bi divanu svojo marljivost
pokazal, in pa Hervatam zobe pokazal, kterih
se toliko Turki boje.

Nepolitiški del.

Zavist sebi kvar.

(Gorenska pravlica.)

(Konec.)

En dan pod jelko v senci je vbukve pisal mož,
Imena krog nabranih planinskih raznih rož,
In blizo njega tergal je posel cvétoce,
Katerih mu nabrali gospod naročil je.

Kar posel se pripogne, odterga cvétoce,
In usta pri ti priči na smeh mu zlezejo;
Nasméh letá pa vidil njegovi je gospod,
Ki v senci pod drevesam sedel mu je nasprot.

To čudno se gospodu, se dvakrat čudno zdí,
Ker posla se smeja se nikdar videl ni,
In dvigne se na kviško pisalo denši stran,
Služabnika pokliče, ta pride prec voljan.

„Koga, gospod! je volja, de vami se stori?“
Tako ga vpraša sluga ponižnih besedi,
In čaka, de povelje pové mu gospodár,
Katero še spolniti mu zmir je bilo mar.

Gospod pa ga pogleda, in vanjga vpré oči,
Mu reče te besede, in pravi, govori:
„Nikoli smeha vidil še nisim pri tebi,
Povej zakáj se ravno sedaj zasmejal si.“

„Gospod ah odpustite, pregrešil zlo sim se,
In poslu, ki kesá se ah ne zamerite!“
Tako zaprosi sluga gospoda jezniča,
Ter na kolena pade pred njega clo na tla.

Gospod pa tak odreče: „Povej mi urno greh,
Povej mi po pravici, od kod je prejšni sméh?“
In svetijo kot blisk se mu serda vneta oči,
Služabnik pa treptaje takó mu govori:

„Ko snoči sim napravljajl pijačo bil za vas,
Ki ste mi narediti veleli jo tačas,
Sim nekeje je pokusil, skesán vam zdeje povém,
Cervano ste mi rekli, storiti de ne smém.“

„Kar danas se pokaže pijače te mi moč,
Ko bral sim rože tukej okoli tergajoč,
Povedala mi namreč je vsaka svoje imé,
In ktera z njo boleznin ozravlja se smé.“

„Kar cvétoce odtergam, katera mi pové,
Za koga de je dobra, kakó ji je imé,
In ker oboje zdelo se tak mi čudno je,
So mi posili usta naskriž, na smeh ušle.“

Takó je pravil sluga, in zraven marsikej
Povedal je gospodu, kar zvedil bil je zdej,
Zdravilo v marsikake povedal je bolést,
Ker sluga biti hotel na vekomej je zvést.

Besede čuti take gospod se razjezi,
In lie njegovih barva se večkrat premeni,
Se iz oči mu bliska osvete žar in žig,
In poslu kazin žuga očesa vsaki mig.

Zbudi v njegovim sercu strast huda se zavist,
De tákošno zapazil služabnik je korist;
Odbiti — reče — kozi predolg se mora rog,
Kar ti na pot se stavi pospravi si spod nog.

„Ustani — reče slugu, — in dalje govori:
Kar storil bil si vcerej, mi vseč nikakor ni,
Hudó si se pregrešil, in zlíl bi náte serd,
Če bi ravnal hudobno, če človek bil bi gerd.“

Podá mu steklenico v roke sedaj rekoč:
„Ná, plj! letá pijača uzame zopet moč,
Ki jo pijača taka, ki snoč si pil jo, dá,
De tvoja se krivica nekoljko poravná.“

Služabnik vboga brez de navzél bi se ga sum,
Al revež komej spije, že zmeša se mu um,
Na tla se doli zverne — o Jezus! zakriči —
Gospoda še pogleda — za zmerej zamiži.

Zavdál mu je hudobnež. — Al kazin božjo, čuj!
Po zraku prileteci oznani tič mu tuj;
Nakopal — tica vpije — si božji zdej si serd,
Hudobnež gerdil! deleč več ni že tvoja smert.

In pri ti priči jasno nebó se pomračí,
Zabliska se v oblacih, togotno zagromí,
Hudobniga zdravnika ognjeni vdari strél,
Plačilo je zavida, strasti gerdé prejél.
Valjavec.

Pravila ptujske učiteljske skupščine.

§. 1. Konec te skupščine je vzajemno podučenje o naukih narodnih šol, o metodi po-

dučenja, o redi in ravnanji z šolarji, — posvetovanje čez sredstva podučanju služeče, ino način, kako bi se tiste pripravile, n. p. pedagoški časopisi; knjige itd., s kratko besedo — pogovori čez vse to, kar je važnega za narodne šole.

§. 2. Pravi udi te skupščine so vsi učitelji narodnih šol t. j. vsi kateheti, učitelji (šolmeštri školniki) in učiteljski pomočniki (kantnarje, podučitelji).

§. 3. Vsi pravi udi imajo enako pravico glasovanja.

§. 4. Predsedniki, odborniki zapisatelji se volijo vsako novo leto iz pravih udov skupščine po večini glasov.

§. 5. Vsaki ud mora skerb imeti pridno in marljivo skupščine objiskovati.

§. 6. Vsaki ud, kateri celo leto v skupščino nepride, ali pogovore in mnenja drugih udov posmehuje, bo po želji in volji večine udov iz skupščine izbrisan.

§. 7. Skupščine se bodo imele vsako četvert leta v treh odločenih urah od 1/2 10 do 1/2 ene.

§. 8. Poldruga ura je odločena za pogovore katehetskikh, poldruga pa šolskih reči.

§. 9. Kdor v skupščini kakšni sestavek govoriti hoče, mora pred zapisatelju pismeno oznaniti.

§. 10. Sestavke ima zložitelj sam izročiti, ali, če sam ne pride, brez troška zapisatelju poslati, kateri ga bo v skupščini prebral.

§. 11. Zadržaj in zapopadek pogovorov se imata mesec dni pred zapisatelju oznaniti, da se udom dosti zarano na znanje data.

§. 12. Glas se daga po abecednem redi.

§. 13. Večina glasov stori rezultat.

§. 14. Ako nista nazočna predsednika, ter nju mesto dopolnjujeta odbornika, in ako nista vpričo zapisatelja, ter predsednika dva iz udov zato službo zvolita.

Dolžnosti predsednikov.

Predsednika imata dolžnost:

- Skupščino po pravilih ravnati.
- Ude, kateri se proti pravilam obnašajo, dostojno opomeniti, in ako bi splošne tožbe proti njim se vzdignule, neobtežene ude vkup poklicati, in nedostojno se ravnaoče pismeno iz skupščine izbrisati, ako je za to kazen večina glasov.
- Sestavke in pogovore naznanivati, kateri in po kateri verstí se imajo deržati.
- V pomanjkanju sestavkov iz kakšnih pravilam odgovarjajočih bukev naprejbrati.
- Razun pravice predsedništva imata ze vsimi drugimi udi ednake pravice.
- Predsednika imata dolžnost, ako sta zadržana v skupščino priti, pred to jej oznaniti.

Dolžnosti odbornikov.

Odbornika imata dolžnost:

- V nepričejočnosti predsednikov predsedništvo imeti.
- Za Vredništvo zapisnika (protokola) skrbeti.
- Časopise, knjige in druge reči skupščini potrebne naročiti.
- Natenki pregled čez perpravljene in oskerbljene reči voditi.
- Vsim drugim udom naložene dolžnosti enako spolnovati.

Dolžnosti zapisateljev.

Zapisatelja imata skrbeti:

- Za potrebne pisavne sprave in dobro shrambo pisem, bukev itd.
- Da se poslani sestavki po tisti redi, kakor so od zložiteljev poslani, v oglašivni list primejo in v protokol zapišejo.
- Zapisatelja morata poslane sestavke pravih in častnih udov naprejbrati.
- Izročene sestavke hraniti, in izid pogovorov ali sklep v zapisnik postaviti.
- Vsako polleto prepis protokolov okrožnem šolskem ogledu naprej položiti. Ti protokoli imajo od predsednikov in vsih udov podpisani biti.
- Vse prave in častne ude v protokol zapisati.
- Zapisatelja nesmeta nobenega pisma brez vedenja predsednikov dalje dati.
- Morata svojo nepričejočnost predsednikom naznanje dati.

Dolžnosti peneznika ali kasirja.

Da se konec skupščine doseigne, je potrebna glavnica (fond) za troške opotrebijene pri dopisovanjih, pri spravljenji bukev, časopisov in drugih slučajnih potrebščinah. Zato se obveže vsaki pravi ud, kakor tudi vsaki častni mesečne prineske vložiti. Brez omejenja darežljivosti vsaki ud od strane katehetov plača

na mesec 30. kraji., od učiteljev 20 kraji., in od šolnih pomočnikov 10 kraji. srebra. Ravnanje s tim denarjem visi od sklepov večine udov, vkasiranje pa ima na skerbi izbrani kasir, kateri vsako leto očitni račun skupščini naprejpložiti mora.

Dolžnosti in pravice častnih udov.

Častni udje imajo dolžnost cilj in konec skupščine in blagor narodnih šol podpirati pravico pri skupščinah biti, pravilam shodne sestavke naprejpložiti, in pri pogovorih svoje mnenje za pravimi udmi izreči. Pri volitvi neimajo glasa. Med častne udje se vzamejo gg. farmeštri, mestni šolni ogleda (Ortsschulaufseher) predstojniki občinski in drugi pošteni, resnični prijatelji deželnih šol in Slovenšine. Kdo se ima za častnega uda prijeti, to odloči večina glasov pravih udov. Vsaki pravi ud ima pravico enega, ali drugega moža za prijetje skupščini naprejpložiti.

Jezik.

Jezik pri pogovorih in sestavkih je dopušen slovenski in nemški, vendar se bodo čisto nemški pisani sestavki v protokol tudi zvesto v Slovenski jezik prestavljeni zapisali. Za vredništvo protokolov skerbijo predsednika, odbornika in zapisatelja.

Obljuba.

Mi podpisani obljubimo s našo možko besedo in z našimi podpisami konec in cilj skupščine in blagor narodnih šol po svojih močeh podpirati.

(Sledijo podpisi.)

Opravični red.

- Predsednik napove od števila do števila poslane sestavke in napovedane pogovore in povabi, da zložitelji jih naprejberejo al na pamet govorijo.
- Se po redi naznamljeni pogovori imajo.
- Zapisatelja bereta zapisnike, in skupščina jih poterdí.
- Se zaostavši sestavki od večine primljeni napovejo od zapisateljev za prihodno skupščino.
- Se preberejo pričajoči pravi in častni udje.
- Sklene predsednik skupščino.

Forma protokola.

Protokol se piše na dve plati prvič slovenski, ter nemški, in se ima od vsih udov podpisati, kateri so pričajoči, in se vsako polleto na dotično oblast pošlje.

List oglašanja za pogovorenje šolskih reči.

(Formular.)

Za prihodno skupščino je poslano:

a. Sestavki.

- kakor se nar ložej otroci na pamet rajtat naučijo? od g. šolmeštra N. N. terpi 1/2 ure.
- kako je napredovanju nedelskih šol pomagati? od g. kateheta N. N. terpi 3/4 ure.

b. Pogovori.

- kako bi se nar ložej slovenski učitelj slovenski pismeni zlog (Styl) naučil in prilastil?
- ktere bukke bi učitelji narpred in nar bolj brati mogli?

(Vse ustmeno.)

Z m e s.

Število Slavjanov po veri. Razun 1 milijon Jugoslavjanov so vsi kersanske vere in sicer je: pravoslavni (ne zedinjenih Grekov), Rusov 50 milj.; Bulgarjev 3 milj.; Serbov 5 milj. — Katolčanov: Polakov 10 milj.; Čehoslavjanov in Lužiških Serbov 7 milj.; Slovencov 1,400,000, Hervatov (v Avstrii in Turcii) 3 milj. (V število katolčanov pa gredo tudi 3 milj. Rusinov in nekaj Jugoslavjanov kot zedinjenih Grekov). — Protestantov: Čehoslavjanov in Lužiških Serbov 800,000. — Skupej tedaj je: 58 milj. greško-izhodne vere, 20 milj. katolčanov, 800,000 protestantov in 1 milijon Mahomedancov.

* Kakor neki časopisi pišejo, se v Holomucu in na Dunaju če dalje bolj govori, de bode cesar na obletnici revolucije storjeno ustavo razglasil in od Stadionu se govori, de v enim žepu že tisto ustavo, v drugim pa razglas razpušenja zbora nosi.

Popravitv pogreškov.

V poslednjim listu beri na četerti strani po rokopisu: Anekdota. Neki denimo Kanalski i. t. d.